

Haminan seurakunnan kirkonkellot

Haminan vuonna 1843 valmistuneessa Johanneksen kirkossa ei ole kelloja. Nykyistä edeltänyt Elisabetin kirkko (rak. v. 1748–51) ja sen kellot tuhoutuivat kaupungin palossa vuonna 1821. Palon jälkeen kauppias Anthon Bruun lahjoitti seurakunnalle kellon, joka kuitenkin sijoitettiin myöhemmin Vehkalahden kirkon (nyk. Marian kirkko) torniin. Johanneksen kirkolle ei rakennettu koskaan kellotornia.

Klamilan vuonna 1955 valmistuneen kyläkirkon kellotelineessä on yksi kello. Sen on valettu Lokomo – konepajassa Tampereella vuonna 1933. Ääneltä kello on es² keskellä olevat kirjoituksen kertovat sen mielenkiintoisesta alkuperästä:

**KALLIVEREN KIRKOLLE
VUONNA 1933
VELJESLAHJANA
PAPEILTA VIIPURIN HIIPPA-
KUNNASSA SUOMESSA.**

ja toisella puolella:

**YLISTÄKÄÄ JUMALAA
HÄNEN PYHÄKÖSSÄÄN.
PS. 150 : 1.**

LOKOMO TAMPERE

Kelloa soitetaan edelleen käsin, pääasiassa kieleen kiinnitetystä narusta vetämällä, tai keinuttamalla.

Kello oli alun perin Viipurin hiippakunnan lahjoitus Viron Inkerissä sijainneelle Kalliveren kirkolle, joka suljettiin vuonna 1940 Inkerin alueen liittyessä Neuvostoliittoon. Kirkonkello kulkeutui evakkolaisten mukana Suomeen vuonna 1943. Suomen valtio varastoi kellon ja myöhemmin luovutti sen Klamilan

rukoushuoneyhdistykselle. Alkuperäinen Kalliveren kirkko (jota käytettiin myöhemmin mm. kerhotilana ja sikolättinä) tuhoutui 1970-luvulla tulipalossa.

Leirikankaan vuonna 1989 valmistuneen siunauskappelin kellotornissa on kaksi kelloa. Kummatkin on valanut alankomaalainen Eijsbouts – kellovalimo vuonna 1988 Astenissa. Isomman kellon äänenä on h^1 ja siinä on kirjoituksena yläreunassa:

EIJSBOUTS ASTENSIS ME FECIT ANNO MCMLXXXVIII

keskellä:

JEESUS SANOO: TULKAA MINUN TYKÖNI

Pienemmän kellon ääni on d^2 ja siinä on täysin sama kirjoitus yläreunassa, kuin isommassa (suom. *Eijsbouts Astenissa loi minut vuonna 1988*). Keskellä lukee:

MINÄ OLEN YLÖSNOUSEMUS JA ELÄMÄ

Kellojen soitto on automatisoitu ja ne soivat magneettivasaran lyödessä sisäreunaan.

Haminan alun perin keskiaikaisen Marian kirkon tornissa on kaksi kelloa. Isomman on valanut Gerhard Horner vuonna 1822 Tukholmassa. Kellon äänenä on d^2 ja sen ala- ja yläreunoja koristaa kiertävät ornamentit. Tekstinä kellon keskellä on:

GUTEN AF

GERHARD HORNER

I STOCKHOLM.

toisella puolella:

TILL FREDRIKSHAMNS STADS KYRKA FÖRÄRAD

AF

ANTHONII BRUUN

1822.

Kellon historiasta kerrotaan tarkemmin kohdassa *Johanneksen kirkko*. Kelloon tullutta halkeamaa on yritetty korjata jossain vaiheessa hitsaamalla.

Pienempi kello on valettu Veljekset Smirnov – kellovalimossa Venäjän Valdaissa vuonna *1828. Kellossa on runsaasti ortodoksiperinteen mukaisia ornamentteja. Kahdesta kohokuvasta toisessa on kuvattuna Pyhä Vasilij Suuri ja toisessa Kristuksen syntymä. Kellon ääni on e² ja sen yläreunaa kiertää teksti kirkkoslaaviksi:

Kun kuulemme kellon soivan Valdaissa Smirnovin tehtaalla painaa 9 p. 37 n.

Kellojen soitto on automatisoitu ja ne soivat magneettivasaran lyödessä sisäreunaan. Alun perin niitä soitettiin keinuttamalla, naruista vetämällä.

Marian kirkko (ent. Vehkalahden kirkko) vaurioitui kaupunginpalossa v. 1821, jolloin sen kellotapuli kelloineen tuhoutui. Seurakunnan vuoden 1819 inventaarion mukaan tapulissa oli kaksi kelloa. Kirkon korjaus valmistui vuonna 1828 ja samalla uudet kellot sijoitettiin kellotorniin.

*Venäläisen kellon valuvuosi käy ilmi Vehkalahden seurakunnan arkistosta / kalustoinventaariosta.

Miehikkälän vuonna 1881 valmistuneen kirkon tornissa on kaksi kelloa. Molemmat on valettu Anatolij Vasiljevan kellovalimossa Pietarissa vuonna 1880. Isompi kello on ääneltä b¹ ja siinä yläreunassa kirjoituksena:

MIEHIKKÄLÄ 1880 ГОДА А.

alareunassa lukee kirkkoslaaviksi:

Valettu Pietarissa A. P. Vasiljevan tehtaalla vuonna 1880

Pienempi kello on ääneltä ges² ja siinä on täysin samat kirjoituksen, kuin isommassa.

Soitto-ohjelmat on automatisoitu ja kellot soivat vetosolenoidin vetäessä kieltä sisäreunaan. Alun perin kelloja soitettiin keinuttamalla.

Ristiniemen vuonna 1965 valmistuneen siunauskappelin kellokatoksessa on kaksi kelloa. Molemmat on valettu itävaltalaisessa Pfundner – kellovalimossa Wienissä vuonna 1965. Isomman kellon ääni on b¹ ja sen yläosassa on neljä vaakunaa, joihin on kuvattuna Lutherin sinetti ja risti. Keskellä on valimon leima:

GEGOSSEN VON JOSEF PFUNDNER WIEN 1965

Toisella puolella on kohokuvana kyyhkynen eli Pyhän Hengen symboli ja yläreunassa teksti:

† **HAMINAN SEURAKUNA A. D. 1965** † „JOKA USKOO MINUUN, SE ELÄÄ.“ **JOH. 11:25.**

Pienempi kello on ääneltä des² ja siinä on keskellä sama valimon leima, kuin edellisessä. Vastakkaisella puolella on kohokuvana uskon, toivon ja rakkauden symbolit ja yläreunassa kiertää kirjoitus:

† **HAMINAN SEURAKUNTA A. D. 1965** † „TOTISESTI MINÄ TULEN PIAN.“
ILM. 22:25.

Kellot soivat sähköisesti, magneettivasaran lyödessä sisäreunaan.

Virojoen seurakuntatalon vuonna 1966 valmistuneessa kellotornissa on yksi kello. Sen on valettu Friedrich Johann Wiegandin tehtaassa vuonna 1884 Tallinnassa. Kellon yläreunassa on venäjänkielinen kirjoitus:

ЗАВОДЪ ФР. ВИГАНДЪ РЕВЕЛЬ

suom. *Fr. Vigandin tehdas Rääveli*

Keskellä oleva teksti on:

БАЛТИЙСКИХЪ МАЯКОВЪ 1884 г.

suom. *Itämeren majakat v. 1884*

Kelloa soitetaan edelleen käsin, kieleen kiinnitetystä narusta vetämällä. Aiemmin kelloa on voitu soittaa myös keinuttamalla.

Alun perin kello oli Narvin saarella (kuului vuoteen 1940 Vehkalahden kuntaan) majakan sumukellona. Jatkosodan aikana kello siirrettiin läheiselle Somerin saarelle, jossa sitä käytettiin signaalikellona. Sodan päätyttyä se vietiin Mustamaa saarelle ja upotettiin pieneen suolampeen. Vuonna 1962 kello löydettiin sattumalta ja aiottiin aluksi sijoittaa Klamilan kirkkoon toiseksi kelloksi, joskin todettiin, ettei kelloteline kestäisi kahden kellon painoa. Niinpä se asennettiin varta vasten rakennettuun kellotorniin Virojoen seurakuntatalon yhteyteen.

Virolahden kirkon vuonna 1958 rakennetussa kellotapulissa on kaksi kelloa. Molemmat on valettu Gebrüder Rincker – kellovalimossa Saksan Sinnissä vuonna 1958. Isomman kellon ääni on h¹ ja siinä on alareunassa valimon leima:

**GEBR. SINN
RINCKER GERMANY
1958**

toisella puolella:

VIROLAHDEN KIRKKO

yläreunassa:

KUNNIA JUMALALLE KORKEUDESSA

Pienemmän kellon ääni on d² ja siinä on valimon leiman ja kirkon nimen lisäksi yläreunassa teksti:

MAASSA RAUHA

Kellojen soitto on alusta asti ollut sähköinen, alun perin ne soivat keinutusmoottorien keinuttaessa niitä, jotka myöhemmin on korvattu vetosolenoidilla, vetävät kieltä sisäreunaan.

Kirkon edellinen vuonna 1778 rakennettu kellotapuli tuhoutui salaman sytyttämässä tulipalossa 12.6.1957. Vanhassa tapulissa oli kolme kelloa. Taidehistorioitsija Riitta Pylkkänen dokumentoi kellojen tiedot vuonna 1937:

Ison kellon oli valanut Hans Carlsson Berg vuonna 1777 Tukholmassa. Keskellä oli kohokuvana krusifiksi ja sen alapuolella kirjoitus:

**WALETTU I STOCKHOLMISTA
AF CALLEN POICA BERG ÅR 1777.**

vastakkaisella puolella:

**IUMALALLE KUNNIAXI IA WIROLAHDEN
SEURAKUNNALLE KAUNISTUXEXI
IA TARPEXI ON TÄMÄ KIRKON KELLO
NELIÄN KYMMENE LEIVISKÄN
PAINAVA IA TUHANNEN KUPARI
TALERIN MAXAVA. TOIMITETTU
KIRCKOHERRAN DAVID
GESTRININ AIKANA SAXAN MARTIN
WIKMANNIN KAUTTA WUANA 1777.**

Kelloon oli myöhemmin kaiverrettu: **Wäger 2 ttt 2 tte 13**

Keskimmäisen kellon oli valanut Erik Näsman vuonna 1731 Tukholmassa. Ala- ja yläreunoja koristivat kiertävät ornamentit, keskellä kirjoitus:

**GUDI TILL ÄHRA OCH WEDERLAX
KYRKIO TILL NYTTA ÅR DENNE
KLOCKA MED KYRKIOHERDEN DÄR:
STÄDER HER: CARL FORNEUS
FÖRSORG I STOCKHOLM GIUTEN
AF ER: NÄSMAN ANNO 1731.**

toisella puolella:

MEN WY FREDIKE THEN

KORSSFESTA CHRISTUM

1 CORINTH: 1 : 23.

Tekstit kuuluvat suomeksi: *Jumalan kunniaksi ja Virolahden kirkon hyödyksi on tämä kello kirkkoherra, paikallisen herra Carl Forneuksen hoidolla valettu Tukholmassa Erik Näsmanilla vuonna 1731.*

Me sen sijaan julistamme ristiinnaulittua Kristusta. 1. Kor. 1:23.

Kirjoitusten kummallakin puolella oli poimuileviin viittoihin puetut enkelit, joilla kädessä miekat. Niiden yläpuolella siivekkäät enkelipäät, joiden välissä kapea palmikkonauha.

Pikkukellon oli valanut myös Hans Carlsson Berg vuonna 1778 Tukholmassa. Sivulla oli kahden enkelinpään välissä teksti:

GIUTEN I STOCKHOLM

AF CARLSSON BERG ÅR 1778

Kirjoituksen päällä ruotsin kuninkaankruunu ja vastakkaisella puolella kahden enkelinpään välissä teksti:

WEDERLAX FÖRSAMLING

TILL HÖRIG KYRCIO KLOCKA

Tekstin päällä Jehovan aurinko (tetragrammaton).

Kelloja soitettiin loppuun asti käsin, keinuttamalla naruista vetämällä. Alkuperäiset kellojen kielet löydettiin palaneen tapulin raunioista ja sijoitettiin kirkkomuseoon, joka sijaitsee nykyisen tapulin keskiosassa.